

Spelenderwijs = **Lerenderwijs**

Samen het verschil maken begint in de klas.

GELDERSE
circulaire
innovatie
TOP
20

Winnaar
'Circulaire
Community'

CIRCULAIRE
INNOVATIE
TOP

Genomineerd
'Circulaire
Community'

Spelenderwijs = Lerenderwijs

De Verschilmakerij ontwikkelt concepten die bewustwording stimuleren en motiveren om samen de transitie te maken naar circulair materiaalgebruik. En circulair materiaalgebruik begint bij het gescheiden inzamelen van afval. Er worden dan ook steeds meer educatieve lesprogramma's ontwikkeld en voorlichtingen gegeven die zelfs de jongste generatie laat kennismaken met de noodzaak om afval gescheiden weg te gooien. Goede afvalscheiding zorgt namelijk voor goede inzameling, en goede inzameling realiseert schone grondstoffen tegen lagere kosten.

Bij de realisatie van de Pleintjes van Morgen hebben we ervaren dat mensen zich graag inzetten voor kwalitatieve en goede afvalscheiding als ze concreet resultaat zien en beleven. Op een Pleintje van Morgen is hergebruik de norm. Het concept is met name gericht op kinderen en laat ze in de praktijk zien (en ontdekken) dat je met afvalgrondstoffen weer de mooiste producten kunt maken.

We hebben dus al echt ervaren: zien is geloven.
Dan is het nu nog maar een kleine stap van beleven naar doen. En dat is waar dit lesprogramma het verschil maakt.

Doelen van het lesprogramma

Het lesprogramma heeft een aantal belangrijke doelstellingen die direct een bijdrage leveren aan de hoeveelheid en kwaliteit van grondstoffen en dit zichtbaar en tastbaar maken.

- ✓ 'Spelenderwijs' leren wat je concreet kunt verbeteren aan je eigen grondstofinzameling en je eigen omgeving;
- ✓ 'Spelenderwijs' leren welke grondstoffen je kunt hergebruiken en wat je daar concreet mee kunt doen in je omgeving;
- ✓ 'Sparenderwijs' (al sparend) werken aan het bouwen van een product in de buitenruimte waar je heel blij van wordt!

en vergeet deze doelen vooral niet!

Het lesprogramma

Met het lesprogramma Spelenderwijs = Lerenderwijs werken we aan de bewustwording van kinderen. De kinderen worden in verschillende lessen geïnspireerd om op een andere manier naar grondstoffen te kijken en maken uiteindelijk zelf een product uit ingezamelde grondstoffen. Van inspiratie naar bewustwording, beleving en doen!

Het lesprogramma bestaat uit verschillende onderdelen:

- ✓ Inrichting schoolplein met speciale Aart Bol-inzamelcontainer

Basisconcept:

- ✓ Les duurzaamheid en start grondstof inzamelen
- ✓ Hergebruikte grondstoffen en materialen, de R-ladder en knutselen met waardevolle grondstof
- ✓ Het inzamelresultaat en onthulling van de oogst

Optioneel

- ✓ Kli-Go® - verzamel meer grondstoffen dan je tegenstander
- ✓ Kindertheatervoorstelling 'Een knipoog van de zon'

Liever kijken
i.p.v. lezen?
Bekijk deze video

Inrichting schoolplein

Dit onderdeel is ter voorbereiding op het lesprogramma. Voordat het lesprogramma begint, worden er op het schoolplein namelijk vier bouwhekken geplaatst in de vorm van een vierkant. Achter de bouwhekken wordt een grote inzamelcontainer geplaatst waarin grondstoffen verzameld kunnen gaan worden.

Les duurzaamheid en start grondstof inzamelen

Lesduur: 90 minuten

In gesprek over duurzaamheid

De lessenreeks begint met het grote verhaal over klimaatverandering en de oorzaken hiervan. Er wordt met leerlingen gepraat over thema's die er dagelijks toe doen, zoals de uitstoot van CO₂, de ontwikkeling van de flora en de fauna, de uitputting van de aarde, het stijgen van de zeespiegel en de consequenties van klimaatverandering voor het leven op aarde.

Kennis testen

We vertellen leerlingen ook over de zeventien doelen die de Verenigde Naties heeft gesteld om van de wereld een betere plek te maken. Voor welke uitdagingen staan we? En wat zijn de oplossingen? Nadat we met de leerlingen hebben gepraat, wordt hun kennis spelenderwijs getest aan de hand van een klassikale Kahoot quiz.

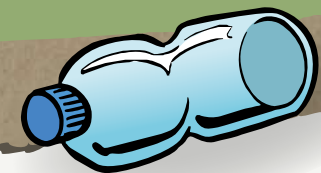
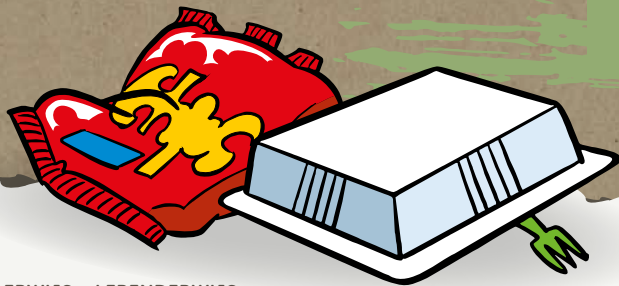
Aan de slag met afval

Aan het einde van de eerste les gaan de leerlingen naar huis met een speciale Aart Bol grondstof-inzameltas. Natuurlijk gemaakt van gerecyclede textiel. Vanaf dat moment gaat het sparen van zachte plastics (grondstof LDPE) beginnen. Boterhamzakjes, snoeppapierjes en plasticzakken: alles wordt in de komende maanden door de leerlingen verzameld. Aan de bouwhekken op het schoolplein worden door de leerlingen juten-doeken bevestigd, waarop het inzamelproject aan de hand van tekst en illustraties wordt uitgelegd.

De leerlingen sparen zachte plastics voor een periode van vier tot zes maanden. Ze nemen hun grondstof-inzameltas wekelijks op een vast moment mee naar school om het plastic samen met hun juf of meester in de container op het schoolplein te storten. Alles wat in de container terecht komt, is grondstof voor een product dat uiteindelijk op het schoolplein komt te staan.

Het is mogelijk om ook leerlingen uit andere klassen te inspireren om mee te doen aan de inzameling. De leerlingen die meedoen aan het project kunnen dan in andere klassen het verhaal vertellen en medeleerlingen uitnodigen.

Extra leuk: op basisschool De Klepper in Zoelmond zijn de juten-doeken bevestigd in samenwerking met de wethouder Duurzaamheid van de gemeente Buren. Dat maakt de start van het project voor de leerlingen extra bijzonder.

Hergebruikte grondstoffen en materialen, de R-ladder en knutselen met waardevolle grondstof

Lesduur: 90 minuten

Zien is geloven

Aan de start van de tweede les komen we naar de klas met verschillende grondstoffen, materialen en producten. Van plastics tot oude kleding, vezels van gebruikt toiletpapier, koffiedik, houtvezels en kunstgras. Door te zien wat de mogelijkheden zijn op het gebied van circulair materiaal, gaan de leerlingen echt geloven dat waardeloos altijd weer opnieuw waardevol kan zijn.

Creatief afval sorteren

Hierna gaan de leerlingen zich verdiepen in de grondstofstroom plastics en maken ze kennis met PETE, HDPE, V, LDPE, PP en PS. Voor deze les hebben zij al de oproep gekregen om vanuit huis zeep- en shampooflessen en flacons van wasmiddelen mee te nemen naar school. Van al deze verpakkingen maken de kinderen een 'waardevolle' slinger die op het schoolplein gehangen. Zo accentueren we het verschil tussen harde plastics (HDPE) waarvan de slinger is gemaakt en zachte plastics (LDPE) die gespaard worden voor het product op het schoolplein. Afval sorteren dus, maar dan op een creatieve manier.

Het inzamelresultaat, onthulling van de oogst

Basisconcept

Lesduur: 60 minuten

Van boterhamzakjes naar een bankje

Op de afsluitende dag van het project wordt het inzamelresultaat op het schoolplein geplaatst. Maar voor het zover is wordt er in de klas nog een Kahoot quiz gedaan om te inventariseren of het project heeft bijgedragen aan het bewustzijn. Hebben we met elkaar het verschil gemaakt?

Na het maken van de quiz is het grote moment daar: de onthulling van het eindproduct. Op het schoolplein wordt een bankje geplaatst dat is gemaakt van zachte plastics, de grondstof die de kinderen gedurende de looptijd van het project hebben ingezameld. Hiermee is de cirkel rond. Het proces van afval, tot grondstof en uiteindelijk product is voor de kinderen tastbaar geworden. Waardeloos werd waardevol!

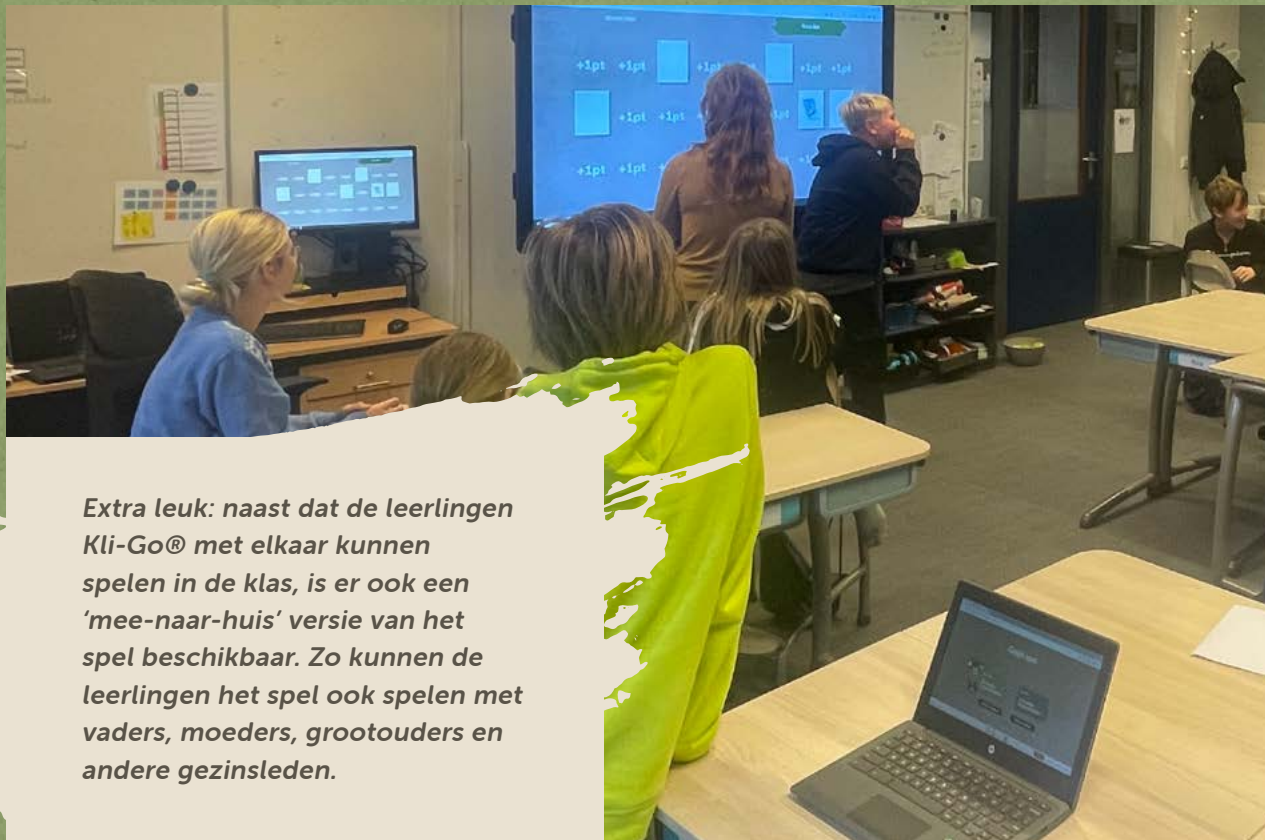

Extra feest: bij de onthulling van het bankje wordt de burgemeester of een wethouder uitgenodigd en drinken we met elkaar een glaasje kinderchampagne!

Optioneel

Kli-Go® - verzamel meer grondstoffen dan je tegenstander

Lesduur: 90 minuten

Extra leuk: naast dat de leerlingen Kli-Go® met elkaar kunnen spelen in de klas, is er ook een 'mee-naar-huis' versie van het spel beschikbaar. Zo kunnen de leerlingen het spel ook spelen met vaders, moeders, grootouders en andere gezinsleden.

Spelenderwijs leren over afval

Dit leerzame spel is een mooie toevoeging aan het lesprogramma. Kli-Go® werkt net als memory: leerlingen zoeken zoveel mogelijk dezelfde kaartjes van producten en verpakkingen die thuis bij het afval worden weggegooid. Fout? Dan is de volgende leerling aan de beurt. De leerling met de meeste verzamelde kaartjes is de winnaar.

Om het spel extra uitdagend te maken, kan ook nog de grondstof-optie worden gekozen. Naast het verzamelen van twee dezelfde kaartjes, worden er dan ook grondstof vragen aan de spelers gesteld. Als een leerling twee dezelfde kaartjes heeft gevonden, volgt er in dat geval aansluitend de vraag welke grondstof het is. Hoe moeten we het product en de verpakking inzamelen om het daarna weer waardevol te kunnen inzetten?

Kindertheatervoorstelling 'Een knipoog van de zon'

Lesduur: 45 minuten

Optioneel

'Een knipoog van de zon' is een lichtvoetige kindertheatervoorstelling over een 'zwaar', maar verrassend leuk thema: hergebruik van grondstoffen.

Over de voorstelling

In 'Een knipoog van de zon' brengen de twee acteurs/theatermakers Freek Commandeur en Jasmijn van Arkel met spel en muziek het onderwerp 'duurzaamheid en hergebruik' op speelse wijze over op kinderen. In de voorstelling gaat het over stikstof, uitlaatgassen, energie, ingezamelde grondstoffen en vrijkomende materialen die je bijna altijd weer kunt hergebruiken.

'Een theaterjuweel dat de jeugd écht inspireert!'

Tessa Ariaans,
De Gelderlander

Kinderen beleven tijdens de voorstelling het grote avontuur van Aart Bol en maken zijn reis mee. Een verrassende reis vol humor, leuke liedjes en doe-mee momentjes. Eenmaal terug op aarde zijn we een stukje wijzer. De voorstelling is indirect ook geschikt voor ouders en grootouders, want de toekomstgerichte conclusie van de voorstelling gaat zeer zeker mee naar huis!

'Een mooie, kleurrijke vorm om kinderen bewust te maken van het klimaat.'

Natasha van Maanen,
Theaterregisseur (o.a. Efteling Theater)

Locatie en organisatie

'Een knipoog van de zon' heeft een tijdsduur van 45 minuten en kan zowel in het theater, dorpshuis, verenigingsgebouw als een ruime aula van een schoolgebouw worden gespeeld. De Verschilmakerij verzorgt de licht- en geluidstechniek en het decor. Het is ook mogelijk om de voorstelling in de buitenruimte te spelen. Dit geeft de voorstelling direct een extra dimensie, zeker als de plek een mooie associatie heeft met het verhaal en onderwerp. Meer informatie over de voorstelling? eenknipoogvandezon.nl

Varianten lesprogramma

Het lesprogramma bestaat uit meerdere onderdelen. Op basis van deze onderdelen hebben we verschillende standaard varianten van het lesprogramma samengesteld.

De les duurzaamheid en start grondstof inzamelen

Basisvariant

Game-variant

Knipoog-variant

Basis-Game-
Knipoog-variant

Hergebruikte grondstoffen en materialen, de R-ladder en knutselen met waardevolle grondstof

Kli-Go®: verzamel meer grondstoffen dan je tegenstander

Kindertheatervoorstelling 'Een knipoog van de zon'

Het inzamelresultaat, onthulling van de oogst

Uitgangspunten:

- Het ledigen van de grondstof-inzamelcontainer maakt geen deel uit van het project, hierover moeten afspraken worden gemaakt met het lokale grondstof-inzamelbedrijf;
- Exclusief locatie t.b.v. kindertheatervoorstelling.

Wil jij in de klas het **verschil** **maken?**

Dan is het lesprogramma
'Spelenderwijs = Lerenderwijs'
een goed begin!

Winnaar
'Circulaire
Community'

Genomineerd
'Circulaire
Community'

De Verschilmakerij

Paasweg 17, 4064 RN Varik
www.deverschilmakerij.nl
mark@deverschilmakerij.nl
085-020 49 04

